

## POSTANOWIENIE

Dnia 12 stycznia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Kozłowska (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk (sprawozdawca)

SSN Jan Górowski

Protokolant Ewa Krentzel

w sprawie z powództwa K. S., R. R., D. S., A. K. i H. K.  
przeciwko K. N.

o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone,  
po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 12 stycznia 2017 r.,  
skargi kasacyjnej powodów  
od postanowienia Sądu Apelacyjnego w Warszawie  
z dnia 19 listopada 2015 r., sygn. akt VI ACa 1667/14,

**uchyla zaskarżone postanowienie i przekazuje sprawę Sądowi  
Apelacyjnemu w Warszawie do rozpoznania, pozostawiając temu  
Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.**

### UZASADNIENIE

Powodowie (jedenastu powodów) domagali się w pozwach skierowanych przeciwko pozwanej K. N., prowadzącej sklep internetowy, uznania za niedozwolone postanowienia zawartego we wzorcu umownym - „Regulaminie sklepu internetowego” o treści: „w terminie 14 dni od sprowadzenia towaru sklep

zwraca klientowi zapłaconą kwotę pomniejszoną o koszty realizacji zamówienia. Klient powinien wskazać numer rachunku bankowego, na jaki ma zostać przelana zwrócona kwota. W tym celu prosimy o wcześniejszy kontakt, celem przesłania przez nas odpowiedniego formularza” (§ 6 ust. 5 Regulaminu).

Pozwana wносиła o oddalenie powództwa, wyjaśniając, że powodowie nigdy nie byli jej klientami, a ponadto na przełomie sierpnia i września 2013 r. wspomniane postanowienie wzorca zostało zmienione.

Sąd Okręgowy uwzględnił w całości powództwo i uznał, że wspomniana klauzula wzorca stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385<sup>1</sup> § 1 k.c. w zakresie, w jakim zastrzega 14 - dniowy termin zwrotu spełnionego świadczenia przez konsumenta oraz prawo przedsiębiorcy potrącenia nieokreślonych kosztów realizacji zamówienia. W tej części klauzula pozostawała w sprzeczności z art. 7 ust. 3 ustawy z dnia 2 marca 2000 r. o ochronie niektórych praw konsumentów, godzi bowiem rażąco w interesy konsumentów.

Apelacja pozwanej została uwzględniona; Sąd Apelacyjny uchylił zaskarżony wyrok i pozew odrzucił.

Sąd drugiej instancji ustalił, że wspomniana klauzula zamieszczona była w „Regulaminie sklepu internetowego”. Przed wniesieniem pozwów powodów w danej sprawie w dniach 22 lutego 2013 r., 23 maja 2013 r. i 7 czerwca 2013 r. (pozycje: 4300, 3707 i 4835) wpisano już do rejestru postanowień wzorców umownych uznanych za niedozwolone postanowienia o tożsamej treści. Oznaczało to niedopuszczalność prowadzenia procesu w niniejszej sprawie, ponieważ - zgodnie z art. 479<sup>43</sup> k.p.c. - wyrok prawomocny, który uznaje postanowienie wzorca za niedozwolone i zakazując jego stosowania, ma skutek wobec osób trzecich od chwili wpisania tego postanowienia wzorca do rejestru (art. 479<sup>45</sup> § 2 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny skonstatował rozbieżności w tym zakresie w piśmiennictwie i orzecznictwie Sądu Najwyższego, wskazując na treść uchwały z dnia 19 grudnia 2003 r., III CZP 95/03 (OSNC 2005, nr 2, poz. 25) oraz uchwały z dnia 7 października 2008 r., III CZP 80/08 (OSNC 2009, nr 9, poz. 118). Podzielił stanowisko wyrażone w uchwale pierwszej, przewidującą opinię bardziej

restrukcyjną, zgodnie z którą, wyrok uznający dane postanowienie wzorca za niedozwolone eliminuje to postanowienie z obrotu prawnego, niezależnie od późniejszego podmiotowego ukształtowania procesu dotyczącego postanowienia o tożsamej treści. Oznacza to, że powaga rzeczy osądzonej wyroku uznającego postanowienia wzorca za niedozwolone wyłącza - od chwili wpisania tego postanowienia do rejestru (art. 479<sup>43</sup> w zw. z art. 365 i art. 479<sup>45</sup> § 2 k.p.c.) - ponowne wytoczenie powództwa w tym samym przedmiocie, także przez osobę niebiorącą udziału w sprawie, w której wydano wyrok. Pozew obejmujący takie powództwo podlega odrzuceniu (art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.). Rejestr postanowień niedozwolonych jest jawny i mają do niego dostęp przedsiębiorcy opracowujący własne wzorce umowne.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, w rozpoznawanej sprawie zachodzi przeszkoda do merytorycznego rozpoznania sporu w postaci powagi rzeczy osądzonej. Sąd ten wyjaśnił, że w chwili sporządzenia pisemnego uzasadnienia obecnego wyroku nie było jeszcze znane uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CZP 17/15.

Sąd Apelacyjny zaznaczył też, że w rozpoznawanej sprawie nie została udowodniona kwestia braku posługiwania się wzorcem przez stronę pozwaną w ciągu sześciu miesięcy od zaniechania takiego posługiwania (art. 479<sup>39</sup> k.p.c.).

W skardze kasacyjnej pięciorga powodów podniesiono zarzuty naruszenia art. 87, 10 Konstytucji, art. 7 dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, a także art. 479<sup>43</sup> w zw. z art. 365 i art. 479<sup>45</sup> § 2 k.p.c. Skarżący wnosili o uchylenie zaskarżonego postanowienia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z ustaleń dokonanych przez Sądy meriti wynika, że wniesienie pozwów w rozpoznawanej sprawie do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone wpisane zostały postanowienia o tożsamej treści jak obecnie kwestionowana klauzula umowna zawarta w § 6 ust. 5 „Regulaminu sklepu internetowego” (art. 479<sup>45</sup> § 2 k.p.c.). Powodowie i strona pozwana nie należą do kręgu podmiotów, które uczestniczyły w postępowaniach, które zakończyły się

uznaniem wspomnianych klauzul za niedozwolone i wpisaniem tych klauzul do rejestru takich klauzul (art. 479<sup>45</sup> § 2 k.p.c.).

Według Sądu Apelacyjnego, wspomniane postanowienia są w istocie znaczeniowo tożsame i kreują te same reguły kontraktowe, toteż wpisanie ich do rejestrów Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów prowadziło do niedopuszczalności prowadzenia procesu w niniejszej sprawie. Odwołując się do stanowiska zajętego w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2003 r., III CZP 95/03 (OSNC 2005, nr 2, poz. 25), Sąd Apelacyjny przyjął, że powaga rzeczy osądzonej wyroku uznającego postanowienia wzorca umowy za niedozwolone wyłącza, od chwili wpisania tego postanowienia do rejestru (art. 479<sup>43</sup> w zw. z art. 365 i art. 479<sup>45</sup> § 2 k.p.c.), ponowne wytoczenie powództwa w tym przedmiocie, także przez osobę niebiorącą udziału w sprawie, w której wydano wyrok. Pozew obejmujący takie żądanie ulega odrzuceniu (art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c.).

Sąd Najwyższy w obecnym składzie podzielił stanowisko zawarte w uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 20 listopada 2015 r., III CZP 17/15 (OSNC 2016, z. 4, poz. 40), w której stwierdzono, że prawomocność formalna wyroku uznającego postanowienia wzorca umowy za niedozwolone wyłącza powództwo o uznanie za niedozwolone postanowienia tej samej treści normatywnej, stosowanego przez przedsiębiorcę w sprawie, w której wydano ten wyrok (art. 365 i 366 k.p.c.). Natomiast prawomocność materialna wyroku uznającego postanowienie wzorca umowy za niedozwolone - także po wpisaniu tego postanowienia do rejestru (art. 479<sup>45</sup> § 2 k.p.c.) - nie wyłącza powództwa o uznanie za niedozwolone postanowienia tej samej treści normatywnej, stosowanego przez przedsiębiorcę niebędącego pozwanym w sprawie, w której wydano ten wyrok (art. 365, 366 w zw. z art. 479<sup>43</sup> k.p.c.).

W uchwale tej określono zatem przedmiotowe i podmiotowe granice skuteczności wyroku uznającego postanowienia umowne za niedozwolone (art. 479<sup>43</sup> k.p.c.). Sama tożsamość treściowa kwestionowanego postanowienia umownego (niezależnie od tego, w jakim wzorcu to postanowienie zostało umieszczone) nie może przesądzać o niedopuszczalności procesu na podstawie

art. 479<sup>36</sup> i n. k.p.c. Sąd Najwyższy zwrócił bowiem uwagę także na odpowiednie podmiotowe ukształtowanie takiego procesu. Jeżeli obecna strona pozwana nie występowała w tej roli w procesach o uznanie trzech wspomnianych postanowień umownych za niedozwolone (w 2013 r.), a w procesach tych nie uczestniczyli także obecni powodowie (wnoszący skargę), to nie było podstaw do odrzucenia pozwu w niniejszej sprawie na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 365 i w zw. z art. 479<sup>43</sup> i art. 479<sup>45</sup> § 2 k.p.c.

W tej sytuacji trafny okazał się zarzut naruszenia art. 479<sup>43</sup> k.p.c. w zw. z art. 365 k.p.c. i art. 479<sup>45</sup> § 2 k.p.c. Naruszenie już tych przepisów uzasadniało uchylenie zaskarżonego postanowienia (art. 398<sup>15</sup> k.p.c.).

Jednocześnie należy stwierdzić, że rozpoznanie sprawy nastąpi według dotychczasowych przepisów (art. 479<sup>36</sup> i n. k.p.c.). Przesądza bowiem o tym art. 8 ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o zmianie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (...) (Dz.U. 2015, poz. 1634).